

Tilastokeskuksen tuottamat matkailutilastot

Ossi Nurmi

Lukuja matkailusta –seminaari

Rovaniemi, 14.4.2013

Esityksen teemat

- Matkailutilastojen käsitteet ja tilastoinnin kohteet
- EU-asetus matkailutilastoista
- Tilastokeskuksen tuottamat matkailutilastot
- Tulevaisuuden lähdeaineistot kuten matkapuhelinpaikannus



Matkailun määritelmä tilastoinnissa

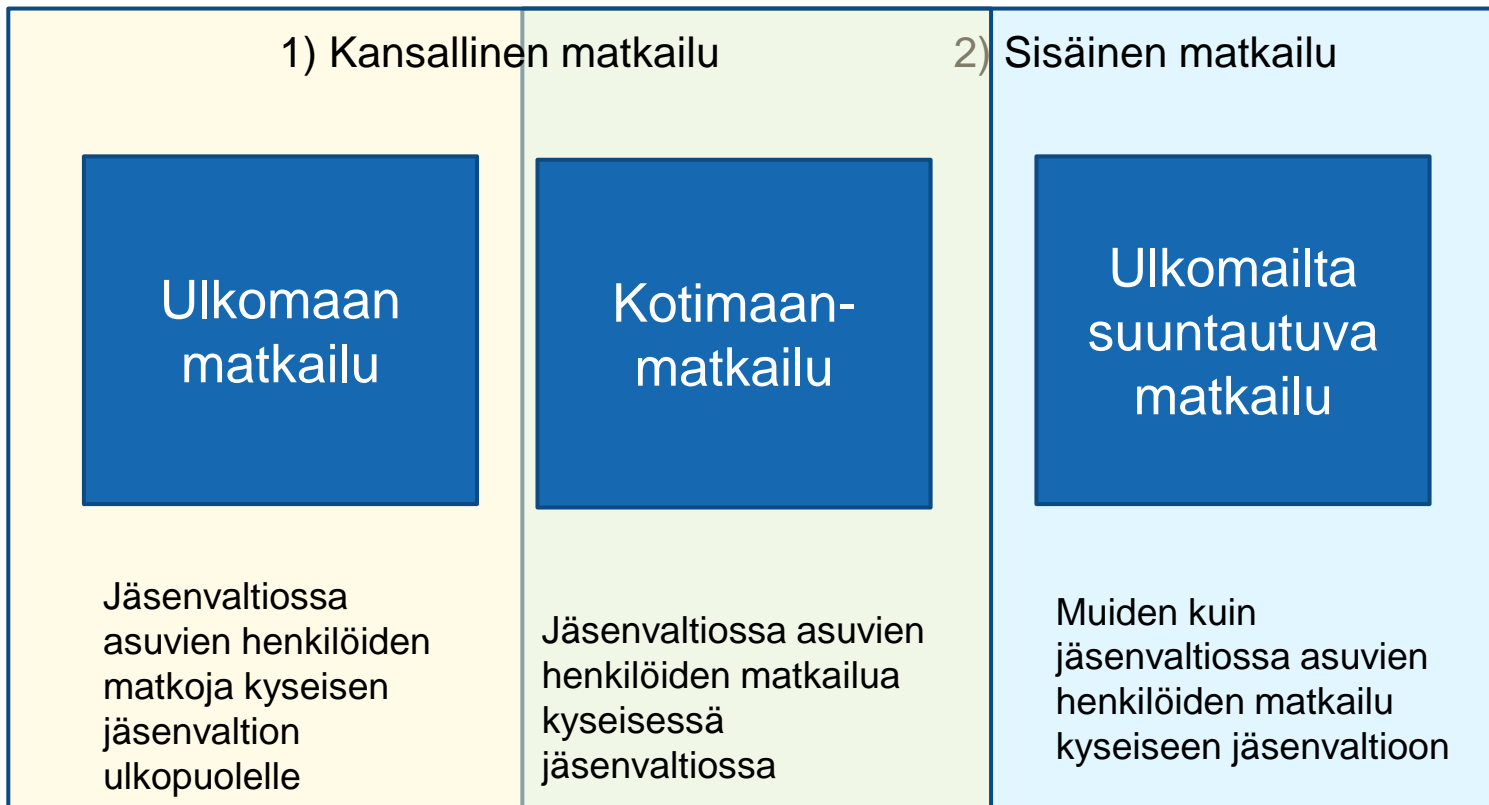
- Matkailun ja matkustaminen ero liittyy tavanomaisen elinpiirin käsitteeseen
 - Tavanomainen elinpiiri:
 - henkilökohtainen,
 - maantieteellinen alue,
 - jonka sisällä tavanomaiset rutiinit tapahtuvat
 - Voidaan määritellä mm. seuraavien perusteiden mukaisesti:
 - hallinnollisten rajojen ylittäminen
 - etäisyys tavanomaisesta asuinpaikasta
 - käynnin kesto
 - käyntitiheys
 - käynnin tarkoitus
 - Matkailu = matkustamista tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle
-

Matkailutilastoasetus

- Euroopan parlamentin ja neuvoston uusi matkailutilastoasetus (692/2011) astui voimaan vuoden 2012 alussa
 - Uusi asetus korvaa aiemman direktiivin (95/57/EY)
 - Monissa Euroopan maissa suuri osa matkailualan yrityksistä on pieniä tai keskisuuria ja uuden asetuksen keskeisenä tavoitteena on tuottaa tilastotietoa aiempaa pienemmistä majoitusliikkeistä.
 - Samalla uuteen asetukseen sisältyy kynnysarvojärjestelmä, joka lieventää pienten jäsenvaltioiden tiedonkeruurasitusta
-

Matkailutilastoasetuksen keskeiset käsitteet

- Asetus jakaa matkailutilastot kahteen osaan



Matkailutilastoasetuksen velvoitteet EU:n jäsenvaltioille

	Ulkomaan matkailu	Kotimaan matkailu	Ulkomailta suuntautuva matkailu
Päivämatkat	Vuosittain	Kolmen vuoden välein	-
Maksullinen majoitus	Vuosittain	Kuukausiennakot + vuosittain	Kuukausiennakot + vuosittain
Ilmaismajoitus	Vuosittain	Vuosittain	-



Asetuksen edellyttämät tiedot sisäisestä matkailusta

■ Kuukausittain / vuosittain

- Yöpymiset
- Saapuneet
- Vuode- ja huonekäyttöasteet (vain hotellit ja vastaavat)

■ Vuosittain

- Liikkeiden lukumäärä
- Vuodepaikkojen lukumäärä
- Huoneiden lukumäärä (vain hotellit ja vastaavat)

■ Joka kolmas vuosi

- Huoneet liikuntaesteisille (vain hotellit ja vastaavat, alkaen vuodesta 2015)



Asetuksen edellyttämät tiedot kansallisesta matkailusta

■ Vuosittain

- Osallistuminen matkailuun ja matkustamattomuuden syyt
- Matkat ja matkoja tehneet henkilöt
- Ulkomaan päivämatkat

■ Joka kolmas vuosi

- Kotimaan päivämatkat (vapaaehtoinen 2015, pakollinen 2018)



Tilastokeskuksen tuottamat matkailutilastot

	Ulkomaan matkailu	Kotimaan matkailu	Ulkomailta suuntautuva matkailu
Päivämatkat	Suomalaisten matkailu	Suomalaisten Matkailu (alk.2018)	Rajahaastattelu (vuoteen 2012 asti)
Maksullinen majoitus	Suomalaisten matkailu	Majoitustilasto	Majoitustilasto
Ilmaismajoitus	Suomalaisten matkailu	Suomalaisten matkailu	Rajahaastattelu (vuoteen 2012 asti)

Lisäksi SP:n maksutasetilastoa varten laskettava matkustustase kuvaa matkailutuloja ja menoja



Matkailutilastojen tiedonkäyttäjät

- Eurostat (Euroopan unionin tilastovirasto)
- UNWTO (YK:n alainen Maailman matkailujärjestö)
- Valtionhallinto (esim. Suomen Pankki, MEK, TEM)
- Koulutuslaitokset ja opiskelijat
- Matkailualan tutkijat
- Matkailualan yritykset (esim. hotelliketjut, konsultit)
- Matkailualan järjestöt (esim. MaRa)
- Media

Majoitustilasto

- Kuvaa majoituspalvelujen tarjontaa, käyttöä sekä majoituspalvelujen hintatasoa Suomessa
- Tiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internet-sivuilla (<http://tilastokeskus.fi/til/matk/index.html>)
- Ennakkotiedot ilmestyvät kuukausittain
- Lopulliset vuositiedot ilmestyvät touko-kesäkuussa
- Majoitustilaston vuoden 2012 tiedot ilmestyvät 31.5.2013

Majoitustilaston merkittäviä muutoksia

- Majoitustilastoa julkaistu vuodesta 1971 alkaen
- Merkittäviä muutoksia vuosien saatossa
 - 1986 lisätty leirintäalueet
 - 1995 aineistotoimitukset Eurostatiin
 - 2004 metodologinen uudistus
 - 2005 sähköinen tiedonkeruu
 - 2012 uusi EU-asetus, joka kasvatti kohdejoukkoa

Majoitustilaston nykyinen tiedonkeruu

- Pohjautuu EU-asetukseen
- Kohdejoukko kaikki majoitusliikkeet, joissa yli 20 vuodepaikkaa tai sähköpistokkeella varustettua matkailuvaunupaikkaa sekä retkeilymajat
- Erillinen majoitusliikerekisteri pohjautuen yritysrekisterin toimipaikkoihin
- Toimialaluokitus TOL 2008 mukainen
- Kuukausikeruussa noin 1000 - 1400 majoitusliikettä
- Noin 2/3 vastauksista joko web-lomakkeen tai automatisoidun tiedonkeruun kautta

Majoitustilastoliikkeiltä kerättävät tiedot

- Aukiolopäivien lukumäärä tilastointikuukauden aikana
- Käytettävissä olevat huoneet ja vuoteet
- Huoneiden kuukausikäyttö eli käyttöaste
- Majoituksen myyntitulo (sis. alv)
- Saapuneiden ja yöpymisten lukumäärät
 - ulkomaalaiset asuinmaittain eriteltyinä
- Matkan tarkoitus (työ/kokous, vapaa-aika, muu)
- Majoitusmuoto (huone/mökki, matkailuvaunu, telтта/muu)

Majoitustilasto lukuina vuonna 2012

- Yöpymisvuorokaudet
 - Suomalaiset 14,5 milj. (+/- 0%)
 - Ulkomaalaiset 5,8 milj. (+5,4%)
 - Venäjä 1,5 milj. (+17,1%)
 - Ruotsi 0,5 milj. (-2,7%)
 - Saksa 0,5 milj. (-1,2%)
 - Japani 0,18 milj. (+20,8%)
- Keskihinnat
 - Hotellihuoneen keskihinta 90,91€ , sis. alv. 9% (+3,4%)
 - Yöpymisen keskihinta kaikissa liikkeissä 49,73€, sis. alv. 9% (+3,5%)
- Hotellihuoneiden käyttöaste 52,6% (-0,3 pros.yks.)

Yhteenveto matkailutilastoasetuksen vaikutuksesta majoitustilastoon

Kohdejoukko aiemman direktiivin aikana:
Vähintään 10 huonetta / mökkiä

Asetuksen mukainen kohdejoukon laajennus:
4 – 9 huonetta / mökkiä
Vähintään 20 vuodepaikkaa

Kynnyksen alittavat liikkeet:
1 – 3 huonetta / mökkiä, alle 20 vuodepaikkaa

Tiedot kuukausittain majoitustilastosta

Yöpymisten vuosiestimaatti



Suomalaisten matkailu -tutkimus

- Kohdejoukko 15–84-vuotiaat Suomessa pysyvästi asuvat henkilöt
- Kuvaa kotimaan- ja ulkomaanmatkojen määriä ja ominaisuuksia sekä matkan tehneitä henkilöitä
- Kuluttajabarometrin yhteydessä tehtävä puhelinhaastattelu
- Kuukausittain kerätään tiedot viime kuussa päättyneistä matkoista = kuukausitutkimus
- Vuosittain tiedustellaan lisäksi vuoden aikana matkan tehneiden henkilöiden lukumääriä = vuositutkimus
- Otostutkimus, vuosittain 28 200 hlöä / v \Leftarrow 2 350 hlöä / kk
- Haastatteluja saatiin noin 1 400 / kk vuonna 2012 (kato 39%)
- Tiedot julkaistaan kolmannesvuosittain (kevät, kesä, syksy) sekä vuosittain Tilastokeskuksen internet-sivuilla (<http://tilastokeskus.fi/til/smat/index.html>)
- Vuoden 2012 vuositiedot julkaistaan 18.4.2012

Suomalaisten matkailu –tutkimuksen historiaa

- 1991–1994 MEKin rahoittamana kolmannesvuosittain
- Vuodesta 1995 TK:n omaan tuotantoon
- Vuosina 1995–1997 kehittämisohjelma ⇒ tietosisältö EU:n matkailutilastodirektiivin mukaiseksi
- Vuosina 1996–1999 tiedot kerättiin neljännesvuosittain
- Vuoden 2000 alusta tiedonkeruu kuukausittain
 - sama otos kuluttajabarometrin kanssa
 - haastattelut keskitettiin TK:n puhelinhaastattelukeskukseen
- Vuoden 2012 alussa otettiin käyttöön uudistettu kysely

Kyselytutkimuksen merkittävä uudistus 2012

- Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 692/2011 astui voimaan
- Uusi lomake otettiin käyttöön 2012
 - sujuvampi – osa tiedoista voidaan päätellä vastauksista
 - yhtenäisempi – asiat kysytään samoin kaikilta matkoilta
 - nopeampi – mahdollisuus monistaa matkoja
- Yläikäraja nousi, mukaan myös 75–84-vuotiaat

Kotimaanmatka

- Kotimaanmatka on matka, joka tehdään tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle ja jonka aikana yövytään vähintään kerran
- Kohteen tulee sijaita vähintään 30 km:n päässä asuinpaikasta.
- Alkaa vakituisesta asuinpaikasta ja päättyy sinne
- Kesto korkeintaan yhden vuoden
- Kotimaan päivämatkoja tilastointi aloitetaan aikaisintaan vuonna 2015, pakollisena 2018



Ulkomaanmatka

- Ulkomaanmatka on matka, joka tehdään tavanomaisen elinpiirin ulkopuolelle ja maan rajojen ulkopuolelle
- Matka alkaa Suomesta ja päättyy, kun palataan Suomeen
- Matkan enimmäispituus on vuosi
- Myös matkat, joiden aikana ei yövytä, otetaan mukaan (päivämatkat).



Matkoista kerättävät tiedot

Matkan ominaisuudet

- Matkakohde
 - Kotimaanmatkoilla kunta
 - Ulkomaanmatkoilla valtio
- Matkan syy
 - sukulaisten ja ystävien tapaminen
 - vapaa-ajan vietto (kuten loma, virkistäytyminen, ulkoilu)
 - muu henkilökohtainen syy
 - työhön liittyvä
- Majoitusmuoto
- Kulkuväline
- Majoituksen ja matkan varaaminen
- Matkapaketit
- Menot matkalla

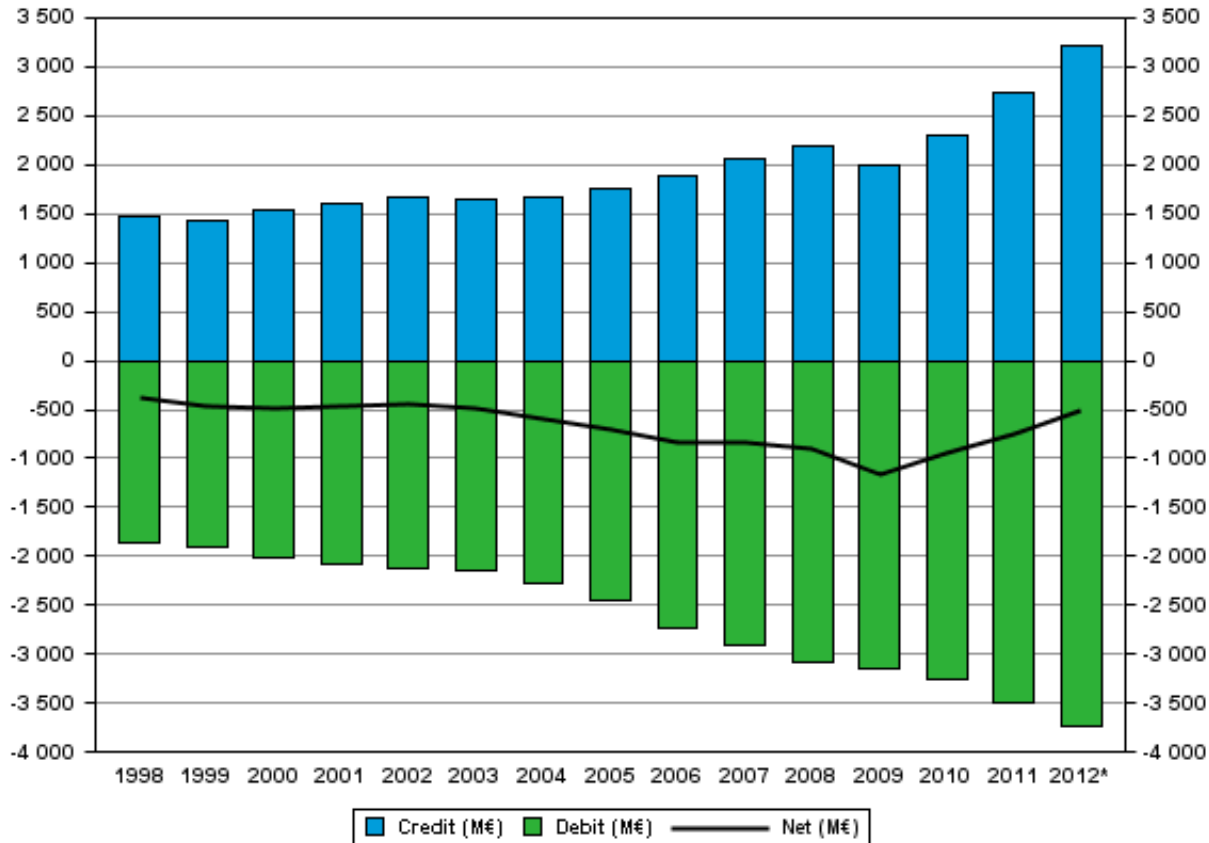
Menot matkalla

- Matkapaketin hinta (jos paketti)
- Majoitus
- Matkaliput
- Liikkuminen kohdemaassa (tai kotimaassa)
- Ravintolamenot
- Muut menot
- Arvoesineet

Suomalaisten matkailu lukuina 2012

- **30,9 milj. kotimaanmatkaa**
 - 20,4 milj. vapaa-ajan ilmaismajoitusmatkaa
 - 6,4 milj. vapaa-ajan matkaa maksullisessa majoituksessa
 - 4,1 milj. työ- ja kokousmatkaa
- **10,0 milj. ulkomaanmatkaa**
 - 5,8 milj. vapaa-ajanmatkaa (yöpyminen kohdemaassa)
 - 1,3 milj. vapaa-ajanristeilyä (yöpyminen vain laivalla)
 - 0,7 milj. vapaa-ajanpäivämatkaa
 - 2,2 milj. työ- ja kokousmatkaa
- **Suosituimmat vapaa-ajanmatkojen kohdemaat**
 1. Viro 1,48 milj. matkaa
 2. Ruotsi 0,74 milj. matkaa
 3. Espanja 0,61 milj. matkaa (joista 0,30 milj. Kanarian saarille)

Matkustustase



- Osa Suomen Pankin maksutasetilastoa
- Lasketaan neljännesvuosittain
- Credit = matkailutulot
- Debit = matkailumenot
- Vuonna 2012
 - alijäämä enää 516 milj.eur
 - venäläisten osuus lähes puolet tuloista vuonna 2012 (vuonna 2011 noin 40%)

Rajahaastattelututkimus

- Vuoteen 2012 saakka Tilastokeskus on tuottanut Rajahaastattelututkimusta
- Tutkimuksesta on saatu tietoa mm. Suomeen saapuvien ulkomaalaisten määrästä ja rahankäytöstä Suomessa
- Rajahaastattelututkimus on pääasiallinen tietolähde myös matkustustaseen laskennassa
- Rajahaastattelututkimusta ei tuoteta enää vuodesta 2013 alkaen
- Syksyllä 2012 aloitettiin kehittämisprojekti, jossa matkustustaseen tiedot tuotetaan korvaaviin lähteisiin perustuvalla menetelmällä



Tulevaisuuden lähdeaineistot matkailutilastoissa

- Nykyiset tiedonkeruumenetelmät matkailutilastoissa perustuvat henkilö- ja yrityskyselyihin
 - Rajahaastattelun loppumisen myötä merkittävä tietolähde poistuu käytöstä
 - Tulevaisuuden lähdeaineistot matkailutilastoissa voivat perustua matkailijoiden fyysisiä- ja rahavirtoja kuvaaviin 'rekisteriaineistoihin'
 - Tälläisiä aineistoja ovat esimerkiksi
 - Matkapuhelinten paikantaminen operaattorien verkossa
 - Rajavartiolaitoksen passintarkastus -tilastot
 - Maksukorteilla tehdyt ostot kortin myöntäjään ja maksun saajamaan perusteella
-

Matkapuhelinpaikannus matkailutilastojen lähdeaineistona

- Virossa matkapuhelinoperaattorien luovuttamista anonyymeistä paikannustiedoista tuotetaan tilastoja matkailijavirroista ja matkojen kestoista
- Eurostatin toimeksiannosta käynnistetty projekti 2013 alussa
- Projektin tavoitteena on selvittää matkapuhelinpaikannusaineiston käytön mahdollisuuksia matkailutilastoissa EU:ssa ja Tilastokeskuksen osalta Suomessa
- Projekti selvittää tiedon hyödyntämisen lainsäädännöllisiä, menetelmällisiä ja taloudellisia edellytyksiä
- Projektin on määrä valmistua 2014 maaliskuun loppuun mennessä



Viron käyttämä matkapuhelinpaikannusaineisto

- Sisältää tiedot matkapuhelinliittymän- ja -verkon kotimaasta
- Ei sisällä mitään tunnistetietoja, henkilön tunnistaminen ei ole mahdollista
- Liittymän aktiviteetit (puhelut/viestit/data) voidaan paikantaa maantieteellisesti
- Aktiiviteettien välisestä ajasta voidaan päätellä milloin henkilö on saapunut / poistunut maasta
- Aineisto jakaantuu kolmeen osaan
 - Inbound = ulkomaiset liittymät Viron verkoissa
 - Outbound = virolaiset liittymät ulkomaisissa verkoissa
 - Domestic = virolaiset liittymät Viron verkoissa



Matkapuhelinaineiston hyödyt ja haasteet

HYÖDYT

- Antaa kokonaiskuvan matkailijavirroista, niiden maantieteellisestä suuntautumisesta sekä matkojen kestoista
- Tieto voidaan esittää aiempaa tarkemmalla tasolla
- Tuottaa nykyisiä menetelmiä täydentävää ja osin korvaavaa tietoa
- Tiedonantoraste ja keruukustannukset pieniä

HAASTEET

- Ei kerro mitään matkan ominaisuuksista, kuten matkustamisen syistä, majoitusmuodoista tai rahankäytöstä
 - Menetelmälliset haasteet, kuten tavanomainen elinpiiri, prepaid-liittymät, rajakohina, kauttakulku jne.
 - Aineiston saatavuus ja jatkuvuus
 - Yleinen mielipide paikannustietojen käyttöä kohtaan
-

Lisätietoja matkailutilastoista

- Tilastokeskuksen tuottamat matkailutilastot
 - Majoitustilasto <http://tilastokeskus.fi/til/matk/index.html>
 - Suomalaisten matkailu <http://tilastokeskus.fi/til/smat/index.html>
 - Rajahaastattelututkimus <http://tilastokeskus.fi/til/rajat/index.html>
 - Matkustustase (MEK:n sivuilla)
<http://www.mek.fi/w5/mekfi/index.nsf/%28Pages%29/Matkustustase?opendocument&np=F-40>
 - EU:n matkailutilastoasetus
 - <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:192:0017:0032:FI:PDF>
 - Eurostatin kokoamat EU:n matkailutilastot
 - <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/tourism/introduction>
 - Viron Pankin matkapuhelinpaikannukseen perustuvia matkailutilastoja
 - http://statistika.eestipank.ee/?Ing=en#treeMenu/MAKSEBIL_JA_INVPOS/1410
 - Lisätietoja:
 - Ossi Nurmi, Tilastokeskus, Yritystilastot
 - puh: 09 1734 2984
 - ossi.nurmi@tilastokeskus.fi
-